

การพัฒนาประชาธิปไตยของไทย : ศึกษากรณีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2532

พันตำรวจตรี อุติราช หนองหารพิทักษ์

วิทนานินพนช์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิชาสตรีมหาบัณฑิต

ภาควิชาการป้องกัน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-6567-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018399

Development of Thai Democracy : A Study of Constitutional
Amendment B.E. 2532

Police Major Thitirach Nhongharnpitak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Arts
Department of Government
Graduate School
Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-6567-4

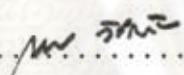
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาประชาธิปไตยของไทย : ศึกษากรณีการแก้ไข¹
รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2532

โดย พันตำรวจตรี อุดิราช หนองหารพิทักษ์

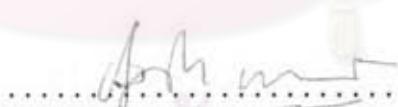
ภาควิชา การปักครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วงศ์ไกรเลิศ

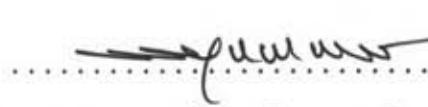
นับพิเศษวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นิยามนิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัญชิริวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชระกับ)

คณะกรรมการสอนวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต นุนนางครา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วงศ์ไกรเลิศ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจิริชานารักษ์)

อธิราช หนองหารพิทักษ์ : การพัฒนาประชาธิปไตยของไทย : ศึกษากรณีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2532 (DEVELOPMENT OF THAI DEMOCRACY : A STUDY OF CONSTITUTIONAL AMENDMENT B.E. 2532) อ.ท.ปรีกษา : รศ.ดร.ปรีชา นงษ์ไกรเลิศ, 202 หน้า. ISBN 974-581-6567-4

การวิจัยครั้งนี้จัดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปรากฏการณ์การต่อสู้ระหว่างสถาบันสภารัฐแทนและวุฒิสภา โดยวิเคราะห์ถึงสภาพและสถานการณ์ทางการเมือง สังคม บทบาท ของสมาชิกสภารัฐแทน รายวุฒิ สมานฉick พรรคการเมือง กองทัพ อันมีผลต่อการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย พุทธศักราช 2521 เพื่อให้ประชาชนสภารัฐแทนรายวุฒิ เป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา และในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมของสภารัฐแทนรายวุฒิโดยอนุโลม

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ทำให้การแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2532 กระทำการได้สำเร็จ มีปัจจัยเกื้อหนุนมาจากการ (1) พลังการต่อสู้ทางอำนาจของสภารัฐแทนรายวุฒิมากกว่าวุฒิสภา (2) ความชอบธรรมในการค่าแรงค่าแทนงบประมาณครึ่งของ พล.อ.ชาติชาบดี ขุนทด เป็นผลให้มีพลังการต่อรองทางการเมืองสูง (3) การด้อยคุณสมบัติความเป็นผู้นำของผู้ค่าแรงค่าแทนงบประมาณรัฐสภาในช่วงเวลานั้น เมื่อพิจารณาเบริ่งเทียบระหว่างประธานสภารัฐแทนรายวุฒิ (นายปัญจจะ เกสรทอง) และประธานวุฒิสภา (ร.ศ.ต.วรรษ ขันชื่อ)

และการศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยนั้น จำต้องให้ความสำคัญทั้งในมิติรูปแบบคือ การมีกฎหมายรัฐธรรมนูญ รัฐสภา พรรคการเมือง การเลือกตั้ง และในมิติเป้าหมายคือ การกินดีอยู่ดี มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จากการศึกษาวิเคราะห์เฉพาะในมิติรูปแบบ พบร่วมกันการแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญส่งผลให้ประชาธิปไตยของไทยได้พัฒนาขึ้นเพราะก็ให้การใช้อำนาจในการสร้างผู้ค่าแรงค่าแทนงบประมาณครึ่งผ่านกระบวนการ การใช้อำนาจ และตรวจสอบการใช้อำนาจนั้นโดยด้วยตัวแทนของประชาชน

พิมพ์ด้นฉบับนักศึกษาอวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสีเขียวที่เพียงแผ่นเดียว

C030231 : MAJOR POLITICAL SCIENCE

KEY WORD : DEVELOPMENT OF THAI DEMOCRACY/CONSTITUTIONAL AMENDMENT B.E. 2532

THITIRACH NHONGHARNPITAK : DEVELOPMENT OF THAI DEMOCRACY : A STUDY
OF CONSTITUTIONAL AMENDMENT B.E. 2532. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF.
DR. PRICHA HONGSKRAILERS, 202 pp. ISBN 974-581-6567-4

The objective of the research is to study the struggle between the House of Representatives and the Senate through the amendment of the 1978 Constitution. It examines the implications of political and social conditions and situations, and the roles of members of the House of Representative; senators; political parties; and the armed forces in the amendment.

The amendment was designed to make the Speaker of the House of Representatives to be the President of the National Assembly, and the President of the Senate to be its Vice-President. It would also stipulated that the Rules of the House of Representatives be applied at every joint sitting of both houses.

The result of the study is that there are three factors which achieve the amendment. First, the House of Representatives was more forceful in steering the amendment than the Senate. Second, the legitimacy of the assumption to national power of the Chatichai Choonhavan Government had added to the strength of the amendment. The final and crucial factor was the inferiority of the personality of the incumbent President of the National Assembly, Pol. Sub. Lt. Van Chansue, when compared to his counterpart in the House of Representatives, Pancha Kesornthong.

It is also important to note that a balance between format and objective dimensions be taken into account when conducting any study on development of democracy in Thailand. The former dimension involves establishments of a National Constitution, Parliament, Political Parties, and General Elections. While the latter dimension meant the people's well being and their security in lives and assets.

My study of the Development of thai Democracy through the 1978 Constitutional Amendment, which was based on the format dimension, has discovered that the issue concerning Presidency has contributed to the advancement of democracy in Thailand. The success of the amendment demonstrates that the process of implementing national power and the examination of that power by the representatives of the people are fundamental to the selection of a Prime Minister.

ภาควิชา ..... การปกครอง
สาขาวิชา ..... การปกครอง
ปีการศึกษา 2534

ดำเนินเรื่องนี้โดย พ.ศ. ๒๕๓๒ .....
ดำเนินเรื่องอาจารย์ที่ปรึกษา .....
ดำเนินเรื่องอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคลากร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วงศ์ไกรเลิศ ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้
คำแนะนำและข้อคิดเห็นด้าน ๆ ของการวิจัยด้วยดีตลอดมา และขอกราบขอบพระคุณท่าน
ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบุนงการ และ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.วิภาดา สุจิตรานารักษ์
ซึ่งได้กรุณาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อีกทั้งท่านได้ให้คำแนะนำและแก้ไข
บางส่วนในเนื้อหาของวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้มีพระคุณทุกท่านที่อุดหนุนด้วย ซึ่งไม่สามารถ
จะเอ่ยนามในที่นี้ได้ทั้งหมด ที่มีส่วนผลักดันทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ผู้วิจัยได้รับความสำเร็จ
ในด้านการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

ประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศให้แก่โรงเรียนนาบัวร้อยคราว
และคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ได้หล่อหลอม อบรม ปลูกฝัง
ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยให้ได้รับความสำเร็จทั้งในด้านการศึกษาและหน้าที่ราชการอย่างต่อเนื่อง
มาโดยตลอด

พันตำรวจตรี วิวิตรักษ์ หน่องหารพิทักษ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๘
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๙
กิตติกรรมประกาศ	๑๖
สารบัญตาราง	๔
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและสภาพปัจจุบันที่ทำให้การศึกษา	1
วัสดุประสงค์การศึกษา	12
ขอบเขตการศึกษา	13
นิยามศัพท์	13
สมมติฐานการศึกษา	15
วิธีการดำเนินการศึกษา	15
ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ	17
การนำเสนอวิทบนิพนธ์	17
2 แนวความคิดทางทฤษฎี	19
แนวคิดเกี่ยวกับประชาชิปไทย	19
ความคิดเห็นฐานเกี่ยวกับประชาชิปไทย	22
กลไกฝ่ายนิติบัญญัติ	27
กลไกฝ่ายบริหาร	31
ความหมายของชนชั้นนา	51
ความขัดแย้ง	54
3 ความเป็นมาของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2521	59
วัสดุประสงค์ของรัฐธรรมนูญ	60
องค์ประกอบเกี่ยวกับรัฐสภา	70
การแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2521	77

บทที่ 4 บทวิเคราะห์การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 สำเร็จ	91
การต่อสู้ระหว่างพลังอำนาจของฝ่ายบุพิสมานาจิก และฝ่าย สนานาจิกสภานาถแห่งราชบูรณะ	91
ความชอบธรรมในการก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี	100
ปัญหาการต้องบดบังสมบัติความเป็นผู้นำของผู้ดำรงตำแหน่งประชานรัฐสภा ในช่วงเวลาหนึ่น	110
พิสูจน์สมมุติฐาน ข้อที่ 1.	110
พิสูจน์สมมุติฐาน ข้อที่ 2.	111
พิสูจน์สมมุติฐาน ข้อที่ 3.	112
 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	119
สรุป	119
ข้อเสนอแนะ	125
 บรรณานุกรม	127
ภาคผนวก	135
ประวัติผู้เขียน	202

ศูนย์วิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1	สถิติเปรียบเทียบสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2532	แบบตามวุฒิการศึกษา.....	92
2	สถิติเปรียบเทียบสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2532	จำแนกตามการประกอบอาชีพ....	93
3	สถิติเปรียบเทียบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบตามอายุ.....	96	
4	สถิติเปรียบเทียบการศึกษาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ 2522-2531.....	97	
5	สถิติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2531 แบบตามประเภทอาชีพ ก่อนได้รับเลือกตั้ง.....	98	

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย